

ТАЪЛИМНИНГ ТЕХНОЛОГИК ХАРИТАСИ

Мавзу: «Автоматиканинг техник воситалари ва асбобларни техник кўриқдан ўтказиш ва уни ташкил этиш»

Кириш – тематик маърузада ўқитиш технологияси

<i>№5 мавзу. 2 соат</i>	<i>Таълим олувчилар сони: 70 кишидан ошмаслиги лозим</i>
<i>Мавзу</i>	<i>Автоматиканинг техник воситалари ва асбобларни техник кўриқдан ўтказиш ва уни ташкил этиш</i>
<i>Маъруза режаси (1. қисм - кириш, 2. қисм - ахборот)</i>	<i>1. Автоматиканинг техник воситалари ва асбобларни техник кўриқдан ўтказиш ва уни ташкил этиш тўғрисида умумий маълумотлар. 2. Техник хизмат кўрсатиш ва текшириш тадбирлари. 3. Техник текширув даврийлиги ва техника хавфсизлиги.</i>

Асосий
тушунча
ва
атамалар

Техник хихмат кўрсатиш – таъмирлаш мажмуаси томонидан эришилган асосий мақсад қуйидаги ҳатти – ҳаракатларни бартараф этиш ва бартараф этишдан иборат:

- муайян ҳажмда муайян даврийлик (вақти–вақти) билан текшириш;
- қисмларни иш жойидаги режали равишда алмаштириш; мойлаш ва совутиш суюқликларни режалаштириб алмаштириш, иш вақти ва ҳолати бўйича мойлаш;
- иш ҳолатига қараб режалаштирилган таъмирлаш.

Ўқув
машғу-
лотнинг
Мақсад-
лари:

Техник хизмат кўрсатиш ва таъмирлаш тадбирларини режалаштириш усуллари қуйидагича таснифланади:

Масалан, таъмирлаш харажатларига нисбатан паст бўлса ва усқунанинг бузилишидан келиб чиқадиган маҳсулотнинг зарари паст бўлса ва миждозлар олдидаги мажбуриятларнинг бажарилишига таъсир қилмаса, ҳодисадан келиб чиқиб усқунани бузилишини бартараф этиш мумкин;

Хизмат кўрсатишни белгилаш, Ҳолатига қараб шартли равишда, хизматнинг афзалликлари.

Таълим бериш воситалари.	Маъруза матнлари, тарқатма материаллар варақалари, компьютер технологиялари, слайд-презентация материаллари.
Таълим бериш усуллари шакллари.	<ul style="list-style-type: none"> • Маъруза, инновация ва ахборот технологияси; • Таълим технологияларини қўллаш.
Таълим шароитлари	Гуруҳдаги ишларни ташкиллаштириш учун мувофиқлашган, техник ускуналар билан жихозланган аудитория
Талабаларнинг берилган машғулотлари керак бўлган билим ва таълим маҳоратлари рўйхати.	Лойиҳа ҳужжатларни мохияти, мақсадлари, асосий турлари ва вазифалари хақида маълумотга эга бўлиш.

Фойдала-
нилган
адабиётлар:

М.И. Исмаилов, А.Д. Рахматов. Автоматик тизимларнинг ва электр қурилмаларнинг монтажи, созлаш ва эксплуатацияси. II-қисм. Тошкент-2009. 197 б.

Юсупбеков Н, ва бошқалар. Технологик жараёнларни назорат қилиш ва автоматлаштириш. Тошкент-2011. 576 б.

Р.Т.Газиева. Автоматика асослари ва ишлаб чиқариш жараёнларини автоматлаштириш. Тошкент-2010. 144 б.

Интернет. www. «Техническое обслуживание и ремонт — Википедия.htm», «Техосмотр - что это .htm»

Автоматиканинг техник воситалари ва асбобларни техник кўриқдан ўтказиш ва уни ташкил этиш.

Техник хизмат кўрсатиш ва таъмирлаш (ТХКваТ) - объектнинг мақсадига эришиш, таъмир муддатини кутиш, воситаларни сақлаш ва ташиш учун фойдаланилганда объектнинг ишлаши ёки ишлатилиши мумкинлигини таъминлаш учун технологик операциялар (амаллар) ва ташкилий тадбирлар мажмуи. ТХКваТ ҳам режалаштирилган (тартибга солинадиган) ва режалаштирилмаган бўлиши мумкин.

Техник хизмат кўрсатиш – таъмирлаш мажмуаси томонидан эришилган асосий мақсад қуйидаги ҳатти – ҳаракатларни бартараф этиш ва бартараф этишдан иборат:

- муайян ҳажмда муайян даврийлик (вақти–вақти) билан текшириш;
- қисмларни иш жойидаги режали равишда алмаштириш;
- мойлаш ва совутиш суюқликларни режалаштириб алмаштириш, иш вақти ва ҳолати бўйича мойлаш;
- иш ҳолатига қараб режалаштирилган таъмирлаш.

Техник хизмат кўрсатиш ва таъмирлаш тадбирларини режалаштириш усуллари қуйидагича таснифланади:

- Масалан, таъмирлаш харажатларига нисбатан паст бўлса ва ускунанинг бузилишидан келиб чиқадиган маҳсулотнинг зарари паст бўлса ва мижозлар олдидаги мажбуриятларнинг бажарилишига таъсир қилмаса, *ҳодисадан келиб чиқиб* ускунани бузилишини бартараф этиш мумкин;
- *Хизмат кўрсатишни белгилаш* – ишга тушириш имкониятларини мунтазам равишда қўллашни назарда тутган ҳолда, ушбу турдаги хизмат ускуналар мавжудлигини таъминловчи энг юқори кўрсаткични назарда тутган ҳолда, белгиланган тартиб-қоидалар ва хизмат кўрсатиш қоидалари билан жиҳозлаш учун, лекин айни пайтда энг қиммат ҳисобланади. ускуналар таъмирлашни талаб қилмаслиги мумкин;
- *Ҳолатига қараб шартли равишда* - асбоб-ускуналарга ўрнатиладиган ҳисоблагич ёрдамида ёки ускунанинг ҳолатини баҳолаш амалга оширилади ва ушбу баҳолаш асосида ушбу жиҳоз таъмирлаш учун келтирилиши керак. Ушбу турдаги хизматнинг афзалликлари - унинг қиймати камроқ ва ишлаб чиқариш дастурларини амалга ошириш учун ускуналарнинг тайёрлиги жуда юқори.

Техник ҳужжатларга мувофиқ амалга ошириладиган ишларни, аввал белгиланган тартибга кўра, муайян километрдан, иш вақтидан ёки вақт оралиғидан кейин бажариш мумкин. Бу каби ишлар одатда қуйидагиларни ўз ичига олади: агрегатларда мойларни алмаштириш, емириладиган ва тез алмаштириладиган айрим муҳим қисмларини алмаштириш, воситаларни синов қўриш ва қўшиб ажратгичларни ўрнатиш, муҳим ишлайдиган машиналарни (масалан, ўчириш машиналари) созлаш, дастурлаш қоидалар ва бошқалар. Техник диагностика воситаларидан фойдаланган ҳолда ва асбобнинг техник ҳолатини текшириш. Резервланган хизмат кўрсатиш ишлари одатда иш машиналарини тўхтатиш билан бирга олиб борилади ва махсус жадвал асосида амалга оширилади. Ушбу ишлар даврий текширувлар, диагностика ва техник диагностика воситалари ёрдамида техник ҳолат мониторинги пайтида аниқланади. Техник танаффусларда, ўтиш даврларида ва одатда технологик жараёни тўхтатмасдан ёки қисқа муддатли тўхташларда техник воситаларни камчиликлари аниқланади ва улар сўзлар билан қайт қилинади.

Таъмирлаш усулларига кўра, жорий таъмирланади - эскирган техник воситаларни (асосийлардан ташқари) ва қисмларни мукамал таъмирлаш ёки қайта тиклаш йўли билан биргаликда ишдан чарчаган (емирилган) қисмларни ўзгартириб, бартараф этиш.

Техник хизмат кўрсатиш ва таъмирлашни ташкил қилиш. Ишлаб чиқариш корхоналарида техник хизмат кўрсатиш ва таъмирлаш мажмуасини ташкил этиш, одатда, бирма-бир ихтисослаштирилган бўлимни ташкил этиш йўли билан амалга оширилади, унинг бошлиғи (кўпинча бош механик деб аталади) корхонанинг барча техникавий (ишчилари). Таъмирлаш бўлинмалари бундай бўлинмаларга, кичик корхоналарда - энергия мажмуаларига қарашлидир.

«Автоматиканинг техник воситалари ва асбобларни техник кўриқдан ўтказиш ва уни ташкил этиш»

Техник хизмат кўрсатиш ва текшириш (назорат): вақти – вақти (даврийлик) билан бажариладиган иш ҳисобланади.

Техник хизмат кўрсатиш – автоматиканинг техник воситасининг техник камчиликларини бартараф этиш ва унинг сарфланадиган таркибий қисмларини алмаштиришга қаратилган режалаштирилган ишлар комплексидир.

Техник текширув – автоматиканинг техник воситаларининг техник ҳолатини текшириш, асосий восита таркибий қисмларининг ишлаши билан боғлиқ ишламай қолиши.

Техник хизмат кўрсатиши ва текшириши - турли сўзлар, лекин мақсади бир хил.

Техник текширув — автоматиканинг техник воситаларининг техник ҳолатини текшириш, асосий восита таркибий қисмларининг ишлаши билан боғлиқ ишламай қолиши. Қоида тариқасида, мутахассислар механизми ва унинг тизимлари, бошқариш тизими, бошқариш шкафи, таъминот тизими, ички ва ташқи ёритиш мосламалари ва қўшимча ускуналарнинг ишлашини текширади.

Ушбу соҳада ваколатга эга бўлган энергетика ва автоматиканинг техник воситаларини, махсус аккредитация ташкилотларини техник текширишни ташкил этиш. Назорат ўлчов асбоблари ва автомайка (КИПиА) ҳамда техник воситаларни, жиҳозларни бузилишларни бартараф этишга имкон беради.

Техник хизмат кўрсатиш – автоматиканинг техник воситасининг техник камчиликларини бартараф этиш ва унинг сарфланадиган таркибий қисмларини алмаштиришга қаратилган режалаштирилган ишлар комплекси.

Таъминот учун асосий тавсиялар ва ишлаб чиқарувчилари ҳисобланади. Улар ҳар бир техник восита (модел, электр ускуна, жиҳоз) учун алоҳида режалар тузадилар.

Техник воситанинг ўзи ва унинг қисмларига техник хизмат кўрсатишда жуда билимли ва кучли мутахассислар рақобат бўлади. Ваколатли дилер ва бошқа ваколатли хизмат кўрсатиш ташкилотлари ўртасида танловни амалга ошириши мумкин. Техник воситаларда ишлайдиган муаммолар текширилади, назорат ўлчов асбоблари, қўшиб ажратиш воситаларини, баъзи бир механизмли техник воситалар ва жиҳозларни қисмларини мойлаш ва бошқа сарф материаллари алмаштирилади ва муаммоли компонентлар ва компонентларнинг емирилиш даражаси ҳам белгиланади.

Техник хизмат кўрсатиш ва текшириш (назорат): вақти – вақти (даврийлик) билан бажариладиган иш ҳисобланади.

Техник текширув даврийлигини тартибга солувчи ташкилот томонидан, Масалан, автоматикадаги 1, 2, 3 ва 4 йилларда текширув ўтказилиши керак. Техник воситаларнинг ишлашига қараб уларга 2, 3, 4 ва 5 тоифали ходимлар иш бажаради.

Таъминотни бажариш учун барча масъулиятлар ташкилот эгасининг ўзига тегишлидир. Ишлаб чиқарувчининг техник тавсияларидан фойдаланиб, у режали текширувга қарор қилади.

Яъни, агар иш бошланишидан 1 йил ўтган бўлса ёки техник воситаларини аниқлик классига қараб ўлчаш хатоликларга йўл қўймаслик ва ишлаш ҳолатига қараб режалаштирилиб техник хизмат кўрсатиш керак.

Назорат ўлчов асбоблари ва автоматиканинг техник воситаларига техник хизмат кўрсатиш пайтида хавфсизлигининг қоидалари: техник хизмат кўрсатиш мобайнида электр энергияга таълуқли бўлганлиги учун камида икки ва ундан ортиқ нафар ходимларга расмий рухсат этилади. Техник хизмат кўрсатиш ва текшириш ишларини олиб бориш жараёнида электр ускуналари қоидалари (ПУЭ)га асосланиб иш олиб борилади. Объектнинг иши бошланишидан олдин тушинтириш тавсиялар (инструктаж) олиб борилади ва ишчи журналга имзоланади. Ишни олиб боришда етук мутахасиис ва унга ёрдамчи ходимлар бириктирилади. Ишни олиб боришда 3, 4 ва 5 тоифали техник ходимлар томонидан бажарилади.

*ЭЪТИБОРЛАРИНГИЗ УЧУН
РАХМАТ !!!*